

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 216/2023-14

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša a sudcov Ladislava Dudíťa (sudca spravodajca) a Libora Duľu v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa obchodnej spoločnosti **SANSTAV s. r. o.**, Cibická cesta 2, Svätý Jur, IČO 36 723 495, zastúpenej JUDr. Andrejom Garom, advokátom, Štefánikova 14, Bratislava, proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave č. k. 2 Cob 1/2020 z 23. marca 2021 a proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 2 Obdo 73/2021 z 30. novembra 2022 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 8. marca 2023 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 2 Cob 1/2020-452 z 23. marca 2021 (ďalej len „napadnutý rozsudok“) a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) č. k. 2 Obdo 73/2021 z 30. novembra 2022 (ďalej len „napadnuté uznesenie“). Sťažovateľ navrhuje napadnuté rozhodnutia zrušiť a vec vrátiť na ďalšie konanie. Zároveň žiada o náhradu trov konania.

2. Z ústavnej sťažnosti a napadnutých rozhodnutí vyplýva, že žalobou doručенou Okresnému súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) 30. novembra 2010 sa sťažovateľ domáhal proti žalovanému KOMUNÁLNEJ poisťovni, a. s. Vienna Insurance Group (ďalej len „žalovaný“), zaplata sumy 9 537,13 eur z titulu poisťného plnenia a náhrady škody zo škodovej udalosti, ktorá sa udiala 3. apríla 2010. Sťažovateľ vykonal na poškodenej nehnuteľnosti sanačné práce, ktorých cenu vyúčtoval poisteným vo faktúre vo výške 10 570,85 eur, ktorú žalovaný uhradil len čiastočne. Sťažovateľ odvodzuje uplatnený nárok zo zmluvy o postúpení pohľadávky z 28. septembra 2010

uzavretej medzi postupcami (poistenými) a sťažovateľom v postavení postupníka. Okresný súd rozsudkom č. k. 26 Cb 164/2010-396 z 18. júna 2018 žalobu zamietol a žalovanému priznal právo na náhradu trov konania. Na základe sťažovateľom podaného odvolania bol rozsudok okresného súdu potvrdený napadnutým rozsudkom krajského súdu. Sťažovateľ následne podal dovolanie, ktoré bolo napadnutým uznesením najvyššieho súdu odmietnuté.

II.

Argumentácia sťažovateľa

3. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti v podstatnom uviedol, že už v konaní pred okresným súdom navrhol vykonať viacero dôkazov (nové znalecké dokazovanie, výsluchy svedkov a pripojenie spisu okresného súdu z konania sp. zn. 18 C 166/2010), avšak okresný súd vo svojom rozhodnutí vôbec neodôvodnil, resp. odôvodnil nedostatočne, prečo navrhnuté dôkazy nevykonali. Sťažovateľ preto v odvolaní uplatnil okrem iného existenciu vady podľa § 365 ods. 1 písm. b) a d) Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“) spočívajúcu v porušení práva na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ako aj v jeho arbitrárnosti a nepreskúmateľnosti. Krajský súd sa však námietkou nevykonania navrhnutých dôkazov v napadnutom rozsudku vôbec nezaoberal.

4. Sťažovateľ taktiež spochybnil skutkové závery súdov týkajúce sa obsahu vykonaného znaleckého dokazovania a obsahu znaleckého posudku. Znalecký posudok má podľa sťažovateľa také zásadné vady (špecifikované sťažovateľom v ústavnej sťažnosti), že ho v žiadnom prípade nemožno považovať za presvedčivý. Znalec na základe nesprávne zisteného skutkového stavu dospel k nesprávnym zisteniam a posúdeniu veci. Záver súdu prvej inštancie, ako aj krajského súdu o správnosti a presvedčivosti znaleckého posudku a nevykonaní navrhnutých dôkazov považuje sťažovateľ za zjavne neodôvodnený, chýba mu predchádzajúca racionálna úvaha súdu z priebehu konania a stavu dokazovania. V dôsledku uvedeného tak mal krajský súd porušiť sťažovateľove práva vyplývajúce z čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru.

5. Sťažovateľ napadol rozsudok krajského súdu dovolaním podľa § 420 písm. f) CSP, kde namietol nielen porušenie svojho práva na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ale aj princípu právnej istoty a predvídateľnosti súdnych rozhodnutí. Argumentáciu najvyššieho súdu v napadnutom uznesení, na základe ktorej došlo k odmietnutiu ním podaného dovolania, považuje sťažovateľ za povrchnú, pričom podľa jeho názoru nemožno prijať záver, že odôvodnenie napadnutého uznesenia podáva relevantné odpovede na jeho námietky. Skutočnosť, že z odôvodnenia súdneho rozhodnutia vyplýva nejaký všeobecný názor, nemožno považovať za konkrétnu reakciu na konkrétny argument strany, a teda vysvetlenie súdu, prečo nevykonali konkrétny dôkaz. Sťažovateľ je toho názoru, že najvyšší súd na účely posúdenia existencie vady podľa § 420 písm. f) CSP v reakcii na jeho argument o absencii vysvetlenia nevykonania, resp. zamietnutia návrhov na vykonanie dôkazov súdmi nižšej inštancie neurčito a nekonkrétne konštatoval, že postup odvolacieho súdu prebiehal v zmysle právnej úpravy Civilného sporového poriadku. V dôsledku opísanej vady napadnutého uznesenia došlo zo strany najvyššieho súdu k zásahu do práv sťažovateľa vyplývajúcich z čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj čl. 6 ods. 1 dohovoru.

6. Podľa názoru sťažovateľa napadnutými rozhodnutiami došlo aj k porušeniu princípu právnej istoty a predvídateľnosti súdnych rozhodnutí, keďže na okresnom súde sa viedlo aj ďalšie konanie týkajúce sa poistnej udalosti, kde sa právny predchodca sťažovateľa domáhal zaplatenia sumy 751,64 eur s príslušenstvom, pričom mal uzatvorenú poistnú zmluvu, ktorá je základom aj tohto

konania. V uvedenom konaní rozhodol okresný súd rozsudkom č. k. 18 C 166/2010 z 5. decembra 2013, kde bol žalovaný zaviazaný na zaplatenie žalovanej sumy. Uvedený rozsudok bol následne potvrdený rozsudkom krajského súdu č. k. 14 Co 553/2014 z 26. septembra 2017. Je teda zrejmé, že tá istá poisťňa udalosť bola dvomi rozhodnutiami súdov posúdená rozdielne. Aj napriek tomu, že sťažovateľ na toto konanie opakovane poukazoval, súd naň neprihliadal.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

III.1. K namietanému porušeniu práv podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozsudkom krajského súdu:

7. Podstata sťažnostnej argumentácie v súvislosti s napadnutým rozsudkom krajského súdu spočíva v tom, že krajský súd mal *de facto* odobriť nesprávne zistený skutkový stav, ku ktorému okresný súd dospel na základe znaleckého dokazovania, a k tomuto skutkovému stavu mal následne zaujať nesprávny právny názor. Krajský súd podľa názoru sťažovateľa nedostatočne, resp. vôbec nezaujal stanovisko k nevykonaniu sťažovateľom navrhnutých dôkazov v konaní pred okresným súdom, čo malo za následok porušenie práv podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru.

8. Ústavný súd poukazuje na princíp subsidiarity zakotvený v čl. 127 ods. 1 ústavy, podľa ktorého rozhoduje o individuálnych sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb vo veci porušenia ich základných práv alebo slobôd v tých prípadoch, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Zmyslom a účelom uvedeného princípu je to, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale rovnako je aj úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci výkonu im zverených kompetencií. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu (III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05).

9. Napadnutý rozsudok krajského súdu bol predmetom súdneho prieskumu najvyššieho súdu v dovolacom konaní iniciovanom na základe dovolania sťažovateľa (pričom námietky uplatnené v ústavnej sťažnosti a dovolaní sú obsahovo totožné), čo vylučuje právomoc ústavného súdu na opätovný prieskum ústavnou sťažnosťou prezentovaného porušenia práv napadnutým rozsudkom krajského súdu.

10. Ústavný súd preto túto časť ústavnej sťažnosti sťažovateľa pri predbežnom prerokovaní odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) z dôvodu, že nemá právomoc na jej prerokovanie.

III.2. K namietanému porušeniu práv podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením najvyššieho súdu:

11. Sťažovateľ nesúhlasí s odmietnutím dovolania najvyšším súdom, ktorý mal pri odôvodnení odmietnutia dovolania postupovať povrchne a dostatočne nevysvetliť, prečo súdy nižšieho stupňa nevykonali sťažovateľom navrhnuté dôkazy. Sťažovateľ preto považuje odôvodnenie napadnutého

uznesenia za veľmi všeobecné a nevzťahujúce na ním nastolené argumenty, v dôsledku čoho malo dôjsť k porušeniu práv podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru.

12. Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy (čl. 124 a čl. 142 ods. 1 ústavy) vyplýva, že ústavný súd nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov, ktorých sústavu završuje najvyšší súd (mutatis mutandis II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, I. ÚS 593/2017). Pri uplatňovaní právomoci podľa čl. 124 ústavy ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav veci a aké skutkové zistenia a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil (II. ÚS 21/96, III. ÚS 151/05).

13. Úlohou ústavného súdu nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, I. ÚS 4/00, I. ÚS 17/01, z novších napr. II. ÚS 206/2015, I. ÚS 41/2019). Posúdenie veci všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam.

14. Z konštantnej judikatúry ústavného súdu rovnako vyplýva, že samotná otázka posúdenia podmienok na uskutočnenie dovolacieho konania vrátane posúdenia otázky prípustnosti dovolania patrí do výlučnej právomoci najvyššieho súdu ako dovolacieho súdu. Posúdenie tejto otázky je teda vecou zákonnosti a jej vyriešenie v súlade s ustanoveniami Civilného sporového poriadku, ktoré v zmysle čl. 46 ods. 4 ústavy majú ustanovovať podrobnosti o realizácii základného práva na súdnu ochranu vyplývajúceho z čl. 46 ods. 1 ústavy (obdobne čl. 6 ods. 1 dohovoru), v konečnom dôsledku nemôže viesť k záveru o porušení označených práv sťažovateľa (III. ÚS 450/2017). To, samozrejme, neplatí, ak by najvyšší súd posúdil otázku prípustnosti dovolania ústavne neudržateľne v neprospech sťažovateľa.

15. Súčasťou základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy preto nie je povinnosť dovolacieho súdu prijať dôvody prípustnosti opravného prostriedku uvádzané sťažovateľom, v dôsledku čoho ich „neakceptovanie“ ani nemožno bez ďalšieho považovať za porušenie označeného základného práva. V opačnom prípade by totiž dovolací súd stratil možnosť posúdiť, či boli naplnené zákonné dôvody prípustnosti podaného opravného prostriedku.

16. Ústavný súd sa oboznámil s napadnutým uznesením najvyššieho súdu, aby v kontexte jeho obsahu vyhodnotil obsah námietok prezentovaných sťažovateľom v ústavnej sťažnosti. Zároveň posudzoval ústavnú udržateľnosť napadnutého uznesenia najvyššieho súdu.

17. Z napadnutého uznesenia najvyššieho súdu vyplýva, že sťažovateľ podal dovolanie s poukazom na § 420 písm. f) CSP, pričom námietky uvedené v dovolaní boli obsahovo zhodné s námietkami uvedenými v ústavnej sťažnosti. Nadväzujúc na argumenty týkajúce sa nesprávne zisteného skutkového stavu a nevykonania dôkazov, najvyšší súd po všeobecnej charakteristike prípustnosti

dovolania podľa § 420 písm. f) CSP v podstatnom uviedol, že už podľa predchádzajúcej právnej úpravy nebolo dôvodom znemožňujúcim realizáciu procesných oprávnení strany sporu (a zakladajúcim prípustnosť dovolania) nedostatočné zistenie rozhodujúcich skutkových okolností, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu. Zároveň uviedol, že nesprávne hodnotenie vykonaných dôkazov nebolo uvedené medzi prípustnými dôvodmi dovolania v § 241 ods. 1 písm. a) až c) Občianskeho súdneho poriadku a nová právna úprava na podstate uvedeného nič nezmenila. Keďže najvyšší súd nemôže vykonávať dokazovanie, tak nemôže iba na základe súdnych spisov preskúmať správnosť hodnotenia dôkazov súdom, lebo si nemôže pre svoje rozhodnutie zabezpečiť rovnaké podklady a predpoklady doplnením alebo zopakovaním dokazovania, aké mal súd, ktorý dôkazy hodnotil. Zároveň, poukazujúc na svoje rozhodnutie sp. zn. 2 Obdo 41/2017, zhrnul, že posúdenie návrhu na vykonanie dokazovania a rozhodnutie, ktoré z nich budú v rámci dokazovania vykonané, je vždy vecou súdu, a nie sporových strán. Ak súd v priebehu konania nevykoná všetky navrhnuté dôkazy, nezakladá to vadu konania v zmysle § 420 písm. f) CSP, lebo to nemožno považovať za znemožnenie uplatnenia procesných práv, ktoré strany mohli uplatniť a boli v dôsledku nesprávneho postupu súdu z nich vylúčené.

18. Najvyšší súd následne preskúmal procesný postup súdov pri nevykonaní navrhnutých dôkazov, konkrétne výsluchu svedkov, pripojenia spisu okresného súdu sp. zn. 18 C 166/2010 a vykonaného znaleckého dokazovania v kontexte argumentácie sťažovateľa (body 50 až 58 napadnutého uznesenia). Najvyšší súd osobitne poukázal na to, že sťažovateľ na pojednávaní uskutočnenom 18. júna 2018 sám zobrať späť návrhy na vykonanie dokazovania výsluchom svedkov. Následne po komplexnom preštudovaní súdneho spisu uviedol, že procesný postup odvolacieho súdu prebiehal v zmysle právnej úpravy Civilného sporového poriadku, sťažovateľ mal možnosť zúčastniť sa na úkonoch súdu prvej inštancie a proti rozhodnutiu súdu prvej inštancie podať odvolanie, čo aj urobil. Skutočnosť, že sa nestotožňuje s procesným postupom všeobecného súdu, nemôže viesť k záveru o porušení práva na spravodlivý proces a odňatí možnosti konať pred súdom.

19. Ústavný súd po komplexnom posúdení napadnutého uznesenia najvyššieho súdu dospel k záveru o jeho ústavnej akceptovateľnosti vo vzťahu k odmietnutiu dovolania sťažovateľa vo vzťahu k dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP ako neprípustného, vychádzajúc zo skutočnosti, že najvyšší súd sa mimoriadnym opravným prostriedkom sťažovateľa a jemu predchádzajúcim postupom dostatočne zaoberal (body 50 až 58), čím poskytol ochranu označeným právam, čo je pre ústavný súd pri posudzovaní napadnutého rozhodnutia podstatné. Najvyšší súd rozhodol o dovolaní sťažovateľa zákonom predpokladaným spôsobom, rešpektujúc pritom citovanú relevantnú právnu úpravu vzhľadom na jej účel. Ústavný súd nezistil žiadnu skutočnosť, ktorá by signalizovala svojvoľný postup najvyššieho súdu (v medziach posudzovanej prípustnosti dovolania, pozn.), ktorý by nemal oporu v procesných kódexoch. Podľa názoru ústavného súdu preto právny záver najvyššieho súdu nevykazuje znaky arbitrárnosti, zjavnej neodôvodnenosti či svojvôle, čo by bolo možné konštatovať len v prípade, ak by sa natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení zákona, že by tým poprel jeho účel a význam (m. m. III. ÚS 264/05, I. ÚS 23/2010).

20. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú ústavnú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ,

a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, ktorých porušenie sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú ústavnú sťažnosť preto možno považovať takú, pri ktorej predbežnom prerokovaní ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, ktorej reálnosť by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07).

21. Ústavný súd zdôrazňuje, že preskúmava skutkové a právne závery súdov z hľadiska parametrov ústavnej udržateľnosti, a to z hľadiska základného práva, ktorého porušenie je namietané. Nie je teda úlohou ústavného súdu, aby v prípade takej (ústavnej) udržateľnosti komplexne nahrádzal rozhodovanie všeobecného súdu. Vzhľadom na uvedené ústavný súd v dotknutej veci odmietol ústavnú sťažnosť sťažovateľa ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 12. apríla 2023

Miroslav Duriš
predseda senátu